

Spolecznie indukowany afekt i „Wielka Dwójka”. **Interakcyjny wpływ sprawczości i wspólnotowości na zarażanie i kontrzarażanie afektywne**

Psychologowie od dawna uważają, że ludzie „przechwytyją” nastroje i emocje osób, z którymi wchodzi w interakcję. Przebywanie w towarzystwie radosnych znajomych może natychmiast poprawić nam humor, a przypadkowe spotkanie ze zrzędlwym sąsiadem zepsuć nasz nastrój na resztę dnia. To powszechne zjawisko, polegające na tym, że nastrój lub emocje nadawcy wpływają na to, jak czuje się odbiorca, określane jest mianem *zarażania afektywnego* lub *spolecznej indukcji afektu*.

Początkowo badacze sądzili, że zarażanie afektywne jest procesem, który pojawia się w każdej interakcji bez wyjątku. Nowsze badania jednak podważyły tę tezę, wskazując, że obserwacja antypatycznych nadawców niekoniecznie prowadzi do wzbudzenia reakcji zbieżnych, a nawet może skutkować indukcją reakcji rozbieżnych. To z kolei zainspirowało wielu psychologów do tego, by poszukać czynników, które mogą odpowiadać za zbieżne lub rozbieżne reakcje na ekspresje emocjonalne nadawców. Przykładowo, Martin Bruder i jego współpracownicy sformułowali *hipotezę wiarygodności*, zgodnie z którą odbiorcy są skłonni reagować afektem zbieżnym na ekspresję nadawców ciepłych i kompetentnych, a afektem rozbieżnym – na ekspresję nadawców zimnych i niekompetentnych. Niestety, hipoteza ta nie doczekała się pełnego potwierdzenia w badaniach. Mimo że część z nich faktycznie potwierdza, że ciepło nadawcy (określane też mianem *wspólnotowości*) może nasilać reakcje zbieżne z jego ekspresją, to rola kompetencji (określanej też mianem *sprawczości*) wydaje się już znacznie bardziej skomplikowana niż zakłada hipoteza wiarygodności. Celem proponowanego projektu jest zatem poddanie tej hipotezy bezpośredniej weryfikacji. Opierając się na Modelu Sprawczości i Wspólnotowości autorstwa Andrei Abele i Bogdana Wojciszke, oczekujemy, że sprawczość i wspólnotowość wywierają interakcyjny wpływ na społeczną indukcję afektu. Innymi słowy, sądzimy, że kompetencja nadawcy może albo nasilać, albo osłabiać indukcję reakcji zbieżnych z jego ekspresją, w zależności od poziomu jego ciepła.

Zgodnie z naszą wiedzą, dotychczasowe badania nad społecznie indukowanym afektem ignorowały możliwość, zgodnie z którą sprawczość i wspólnotowość mogą wchodzić w interakcję, i analizowały ich wpływy osobno. Proponowany projekt jest odpowiedzią na to organicznie, ponieważ w serii eksperymentów będziemy manipulować cechami sprawczymi i wspólnotowymi nadawcy jednocześnie. Eksperymenty te poprzedzimy opracowaniem nowego narzędzia do pomiaru emocji wzbudzonych „tu i teraz”, które pozwoli na precyzyjny i adekwatny pomiar reakcji afektywnych uczestników naszych badań. Gdy tylko narzędzie będzie gotowe, zastosujemy je w pięciu badaniach eksperymentalnych testujących nasze hipotezy. Badani zapoznają się w nich z krótkimi charakterystyki nadawców, a także obejrzą filmy wideo, w których nadawcy będą wyrażać różne emocje. Zmierzymy również reakcje emocjonalne badanych w odpowiedzi na oglądane filmy.

Proponowany projekt pozwoli zatem w nowym świetle zobaczyć rolę sprawczości w społecznej indukcji afektu, a stworzone przez nas i opracowane psychometrycznie narzędzie do pomiaru radości, smutku, złości i strachu przyczyni się do rozwoju badań w tym obszarze.